

O chorobach nerek

Wcześnie wykryte choroby nerek można skutecznie i stosunkowo łatwo wyleczyć. Natomiast zlekceważenie i zaniedbanie dolegliwości ze strony tych narządów może skończyć się przewlekłą chorobą nerek. Stanowi ona zagrożenie życia, a jej leczenie jest trudne i kosztowne. Szansą na normalne życie dla chorych jest stałe dializowanie albo przeszczep.

Nerki, które swoim kształtem przypominają ziarna fasoli, mają wielkość zaciśniętej pięści. Są one umiejscowione symetrycznie w jamie brzusznej, choć niekiedy prawa nerka może leżeć nieco wyżej niż lewa. Razem z drogami moczowymi (czyli moczowodami), pęcherzem i cewką moczową tworzą one układ moczowy. Każda nerka zbudowana jest z około 1,2 mln nefronów, które są podstawowymi jednostkami nerki.

Funkcje nerek

Nerki filtrują krew, pozbywając się z organizmu substancji toksycznych (zarówno tych, które powstały naturalnie w organizmie, jak i np. leków). Odpowiadają również za utrzymanie równowagi wodno-elektrolitowej oraz kwasowo-zasadowej. Te ważne funkcje wydalnicze sprawiają, że nerki nazywa się filtrami organizmu. Jednak rola nerek nie ogranicza się tylko do usuwania nadmiaru płynów wraz z różnymi związkami albo oszczędzania wody, gdy jest jej za mało. W nerkach powstają też niezbędne do funkcjonowania całego organizmu związki o działaniu hormonalnym (np. erytropoetyna, która wpływa na wytwarzanie czerwonych krwinek, oraz renina, która uczestniczy w regulacji ciśnienia krwi). Bierze ona również udział w przemianie witaminy D, która jest niezbędna dla mocnych kości. Dzięki tym wszystkim zadaniom, nerki zapewniają tzw. homeostazę organizmu, czyli równowagę środowiska wewnętrznego, która jest niezbędna, aby wszystkie organy i tkanki mogły prawidłowo pracować.

Sygnaly ostrzegawcze

Co prawda, choroby nerek na ogół rozwijają się skrycie, ale jest kilka sygnałów, które mogą nas zaniepokoić i zmobilizować do wizyty u lekarza. Najczęstszym objawem są obrzęki – nigdy nie należy ich lekceważyć! Powodem do niezwłocznej konsultacji lekarskiej powinno być również bolesne lub częstsze oddawanie moczu, a także wszelkie widoczne zmiany w moczu, takie jak pienienie, krew, utrzymująca się zmiana barwy lub bardzo intensywna, nieprzyjemna woń.

Najczęstsze dolegliwości

Choroby nerek mogą mieć przyczyny pierwotne albo wynikać z uszkodzeń wywołanych przez inne choroby rozwijające się w organizmie, takie jak cukrzyca czy nadciśnienie.

Do najczęstszych chorób nerek należy ostre i przewlekłe zapalenie kłębuszków nerkowych oraz zmiany śródmiąższowe. Te ostatnie są zwykle wywołane infekcjami, działaniem toksyn, ale mogą być również spowodowane przez autoagresję samego organizmu. Do czynników uszkadzających nerki należą również złogi (nazywane kamieniami). Coraz częściej spotyka się tzw. wielotorbielowatość nerek, w której w miejsce miąższu nerkowego tworzą się torbiele. W nerkach i układzie moczowym, tak jak we wszystkich innych organach i układach organizmu, mogą rozwinąć się również nowotwory.

Niewydolność nerek

Rozróżnia się dwa typy niewydolności nerek: ostrą i przewlekłą. Wbrew nazwie tę ostrą łatwiej opanować i wyleczyć. W tym wypadku nerki nagle zaczynają gorzej pracować, a w organizmie gromadzą się toksyny. Dochodzi do niej najczęściej wtedy, gdy organizm nie jest wystarczająco nawodniony (np. przy wymiotach, bieguncie, w przypadku krwotoków). Natomiast przewlekła niewydolność nerek jest procesem postępującym, prowadzącym do nieodwracalnych uszkodzeń nerek. Najczęściej jest powikłaniem cukrzycy i nadciśnienia. Im wcześniej wykryta przewlekła niewydolność nerek, tym łatwiej ją opanować lekami, dietą i eliminacją czynników sprzyjających rozwojowi tej choroby. Na szczęście medycyna niesie nadzieję nawet tym chorym, których stan jest bardzo poważny – u nich można zastosować tzw. leczenie nerkozastępcze.

Dializa czy przeszczep?

Przez wiele lat dializa, czyli sztuczne oczyszczanie organizmu z nadmiaru wody, toksyn i elektrolitów, było jedynym sposobem na utrzymanie przy życiu chorego na niewydolność nerek. Przeszczep nerki jest najlepszą metodą leczenia nerkozastępczego, ponieważ przedłuża życie i poprawia jego jakość, jest również tańszy od dializy. Z tego powodu obecnie dializę otrzewnową (bardziej nowoczesną) i hemodializę (nazywaną czasem sztuczną nerką) stosuje się nie tylko po to, by przedłużyć życie i pozwolić choremu na prawie normalnie funkcjonowanie, lecz przede wszystkim, aby pomóc mu dotrzeć do przeszczepu. Coraz popularniejszy jest też tzw. wyprzedzający przeszczep nerki, który polega na przeszczepie jeszcze przed rozpoczęciem dializowania, gdy tylko uda się znaleźć dawcę.

Wypowiedź eksperta: Choroby nerek u ciężarnych

prof. Włodzimierz Sawicki, Oddział Ginekologiczno-Położniczy Szpitala Bródnowskiego w Warszawie

Wiele czynników związanych z nerkami wpływa niezależnie na stan matki i płodu. Są wśród nich: przewlekłe nadciśnienie tętnicze, białkomocz, zakażenia dróg moczowych w czasie ciąży oraz upośledzenie czynności nerek w okresie przed zajściem w ciążę.

Sama ciąża może spowodować ujawnienie się schorzenia przebiegającego dotychczas w sposób utajony, np. kamicy nerkowej. Kamica może wywoływać objawy kolki nerkowej, co w ciąży, jak każdy ból, jest niebezpieczne, zastój moczu w nerce, wodonercze, a w konsekwencji rozwój infekcji. Bezobjawowo może też przebiegać tzw. bakteriuria, gdy w układzie moczowym wykrywa się drobnoustroje, ale nie ma objawów infekcji. Jest istotnym zagrożeniem zdrowia i może się przyczynić do rozwoju ciężkich postaci zakażeń układu moczowego (np. ostrego odmiedniczkowego zapalenia nerek). Badania statystyczne wykazały, że aż u 30 proc. kobiet w ciąży dochodzi do ostrego odmiedniczkowego zapalenia nerek, które może być przyczyną przedwczesnego porodu lub nawet zagrozić życiu płodu.

Anatomiczna budowa układu moczowo-płciowego kobiety sprzyja infekcjom zarówno dróg rodnych, jak i nerek, cewki moczowej, pęcherza moczowego. W ciąży ryzyko infekcji wzrasta. Następują m.in. zmiany w samym składzie moczu: może być w nim trochę więcej białka, trochę więcej cukru, co stanowi dobrą pożywkę dla bakterii. Zmienia się także pH moczu. Ponadto na skutek powiększającej się macicy i powodowanego tym samym ucisku dochodzi do fizjologicznego zastój w drogach moczowych, rozszerzenia moczowodów, spowolnienia wypływu moczu.

Najczęstszą przyczyną chorób nerek u ciężarnych są drobnoustroje wywołujące infekcje, czynniki toksyczne i wrodzone nieprawidłowości. Infekcje układu moczowego wymienia się jako jedną z zasadniczych przyczyn przedwczesnego porodu, poronienia i powikłań różnego typu, jak infekcja ogólnoustrojowa. Uprzednio istniejące lub obecne choroby nerek mogą być przyczyną zatrucia ciążowego, co objawia się m.in. nadciśnieniem, obrzękami, a to z kolei może mieć negatywny wpływ na rozwój płodu, funkcje łożyska, wzrastanie i wagę płodu.

Dodatkowych informacji udziela:

Paweł Kruś

Media TV Plus Sp. z o.o.

ul. Jaracza 2, 00-378 Warszawa

tel. :/ fax: (022) 622 98 34 , mobile: 501 030 854